

Vladimír Slobodník *1954 – †2024

Opustil nás drahý priateľ a kolega, významný slovenský ornitológ, Vladimír Slobodník. Bol absolventom Univerzity Komenského, ktorú ukončil ako „ornitologický elév“ u prof. Feriancovej. Svoju dráhu prírodovedca začal v zoologickej záhrade v Bojniciach. Od roku 1993 pracoval ako zoológ na Správe Chránenej krajinskej oblasti Ponitrie. Tu pôsobil až do svojho odchodu do dôchodku v roku 2019. Tých 26 rokov sa neúnavne a v plnom nasadení venoval svojej vášni – ornitológii. Poznatky tejto vedy plne a nekompromisne aplikoval aj vo svojom povolání profesionálneho ochránára. Prispel k ochrane množstva hniezdisk a biotopov viacerých chránených aj bežných druhov vtáctva. Bol autorom a spoluautorom niekoľkých odborných prác, ktoré sú do dnes motiváciou aj podkladom pre ochranu prírody. Ako dobrovoľník – a funkcionár Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny (SZOPK) sa venoval mokradiam. Bol autorom metodiky inventarizácie mokradí a spoluautorom publikácie Mokrade Slovenskej republiky, kde boli prezentované výsledky mapovania mokradí na území SR a bezmála ďalších 150 odborných príspevkov a desiatok inventarizačných správ. Bol členom výboru viacerých organizácií a komisií – SOS/BirdLife Slovensko, Ramsarský výbor pri MŽP SR, SZOPK – a od roku 2001 bol vedúcim Krúžkovacej centrály pre Slovensko.

Nakoľko som s Vladimírom strávil v jednom kolektíve skoro 30 rokov dovoľím si malú osobnú spomienku. Vladimíra som spoznal už na univerzite, kedy sme spoločne objavovali tajomstvá sveta prírody. Jeho nadšenie pre vtáky bolo nákazlivé a priznám sa, inšpirovalo aj mňa, takže školu som končil s diplomovkou na ornitologickú tému. Keď sme sa po skonče-

Obr. 1. Vlado búdky nie len rád vyrábala, ale ešte radšej o ich obyvateľoch prednášal a popularizoval tak (nie len) svet operencov (foto: ZOO Bojnice).

Fig. 1. Vlado enjoyed making nest-boxes, but he enjoyed lecturing and discussing their inhabitants even more, thus popularizing (not only) the world of birds (photo by ZOO Bojnice).

ní štúdia lúčili nikto z nás netušil, že sa o pár rokov stretne na jednom pracovisku. Nedá sa zabudnúť na potulky po Vtáčniku, Rokoši či Tribeči alebo tábory mladých ochrancov prírody, kedy natiahol ornitologické siete a praktickými ukážkami odchytených vtákov sa snažil decká zaujať a poučiť svojim charakteristickým hlasom a príhodami, ktoré som ja považoval za zvláštny derivát humoru. Vladimír bol nielen vynikajúcim odborníkom, ale aj skvelým spoločníkom a vyznačoval sa schopnosťou kedykoľvek vytiahnuť historku a s nonšalanciou ľudového rozprávača ju prezentovať. Jeho schopnosť zaujímavovo rozprávať o vtákoch, prírode ale aj len tak, o živote bola legendárna, čo môžu potvrdiť všetci kolegovia. Vlado, bolo mi ctou s Tebou spolupracovať.

Jeho odchodom stráca slovenská ochránárska a ornitologická komunita jednu zo

Obr. 2. V tandeme so synom Romanom na rozhraní Bystričianskej a Gepnárovej doliny vo Vtáčniku, kde Vlado realizoval od roku 1997 tisícky kontrol búdok, 21.5.2013 (foto: archív R. Slobodníka).

Fig. 2. Together with his son Roman, Vladimír monitored thousands of nest boxes between the Bystričianska and Gepnárova valleys in the Vtáčnik Mountains. He had been managing these nest boxes in this locality since 1997, 21.5.2013 (photo by R. Slobodník archive).

svojich najvýraznejších osobností. Vladimír mal 70 rokov a bude chýbať nielen nám, ale celej ochranárskej a ornitologickej obci. Zomrel 11. októbra 2024. Češť jeho pamiatke.

Michal Ambros

S Vladom som sa zoznámil kedysi na jeseň roku 1975 na Univerzite Komenského v Bratislave, kde o dva ročníky vyššie študoval Systematickú a ekologickú zoológiu podobne ako ja. Na internáte v Mlynskej doline sme často preberali svoje terénne skúsenosti, hlavne z ornitológie. U Prof. Zory Feriancovej-Masárovej vtedy pracoval na téme „Vtáky ako bioindikátory železiarní v Podbrezovej“ (iste by bolo vhodné takúto štúdiu po 50 rokoch zopakovať a zmeny v avifaune analyzovať). Stretávali sme sa vtedy pravidelne aj na akciách a prednáškach Zoologického vedeckého krúžku, ktorý odborne garantoval vtedy Prof. Dr. Ladislav Jedlička. Vlado po absolvovaní univerzitných štúdií v r. 1978 odišiel na Hornú Nitru, najprv do ZOO Bojnice, a od roku 1993 na Správu CHKO Ponitrie, kde pracoval až do svojho odchodu do dôchodku. Všade bol známy a veľmi obľúbený hlavne ako popularizátor ochrany prírody a vtáctva, veľa pracoval s mlá-

dežou, so školami všetkých stupňov. Bol členom Výboru viacerých organizácií, zakladajúcim členom Slovenskej ornitologickej spoločnosti v r. 1985, popri ktorej v roku 2001 stál pri zrode Slovenskej krúžkovacej centrály. Túto prvé roky viedol, a to stále bez akejkoľvek finančnej podpory, pričom pravidelne zverejšňoval Správy o krúžkovaní. Dostali sme sa tak medzi kul-

Obr. 3. Vladimír Slobodník mnoho rokov koordinoval zimné sčítanie vodného vtáctva na Hornej Nitre, ktorého sa aj sám aktívne zúčastňoval (foto: TASR)

Fig. 3. Vladimír Slobodník was an active counter and a coordinator of the waterbird census in the Horná Nitra region for many years (photo by TASR).

túrne krajiny, ktoré majú vlastnú krúžkovaciu centrálu. Bol aj osobne mimoriadne aktívnym krúžkovateľom, kontroloval ročne tisíce vtáčích búdok, z čoho vzniklo množstvo hodnotných publikácií. Venoval sa aj výskumu a ochrane mokradí, nielen Košské mokrade sa stali jeho druhým domovom. Venoval sa intenzívne aj monitoringu bociana bieleho a vodného vtáctva. Pravidelne svoje výsledky prezentoval nielen v tlači, ale aj na konferenciách a kongresoch u nás i v zahraničí. K láske k prírode a zoológii priviedol nielen stovky mladých ľudí, ale aj svojho mimoriadne aktívneho syna Romana, čo sa podarilo len málu slovenských zoológov.

Vlado, budeš chýbať...

Tono Krištín

S Vladem Slobodníkem jsem se osobně setkal pouze několikrát v rámci ornitologických konferencí ve Zvoleni, jejichž jsem byl v minulosti pravidelným účastníkem. Mnohem více jsme byli v kontaktu (bohužel jen e-mailovém a telefonickém) až později v době, kdy vzal na svá bedra vedení slovenské kroužkovací centrály. Z perspektivy více než 20 let vedení pražské kroužkovací stanice dokážu dobře posoudit, jak velký kus práce za tím stojí. Uprímně jsem obdivoval jeho píli, houževnatost a neutuchající veselou mysl, s jakou dokázal, v podstatě na dobrovolné bázi, vést kroužkovací agendu. A to i přes nejrůznější kritické hlasy, o které jak všichni víme, v slovenských a českých luzích a hájích nikdy nebyla nouze... Krátkou vzpomínku na milého a nezapomenutelného kolegu asi nejlépe ukončí věta, kterou mi napsal v reakci na zprávu o Vladově odchodu dlouholetý kolega z Kroužkovací stanice Národního muzea a jeho vrstevník dr. Jaroslav Škopek: „Vlado byl dobrý člověk!“. A víc asi netřeba dodávat.

Jaroslav Cepák

Ja nie som naslovovzatý ornitológ, ale operence ma zaujímajú práve kvôli Vladkovi. Spoznal som ho v roku 1973, keď sa objavil v Bratislave na Prírodovedeckej fakulte UK, kde som vtedy navštevoval 1. ročník štúdia učiteľského smeru biológia a chémia. Na fakultu do Bratislavy pre-

stúpil z Košíc, lebo mu pri štúdiu čistej biológie nevyhovovalo, že tam bolo v rozvrhu hodín na jeho vkus akosi veľa matematiky. Bol to pôvodom Stredoslovák od Hrona – z Podbrezovej, veľký sympaťák, ktorý vo veľkom meste spočiatku nemal kde bývať, tak sme sa ho aj s ďalším spolužiakom Palkom Šípošom ujali a umožnili mu bývať s nami na prístelku. Často sme chodili hrať volejbal do telocvične v Mlynskej doline, kde si našiel aj svoju Alenuku, životnú lásku. Boli sme takí kamaráti, že aj po skončení štúdia sa každý rok stretávali naše rodiny striedavo na ich chate vo Chvojnici (Strážovské vrchy), na Šípošovej chate v Čremošnom (Veľká Fatra) a v mojom rodinnom dome v Obeckove (Ipeľská kotlina). Vladko pri každej návšteve natiahal ornitologické siete a našim nadšeným deťom porozprával množstvo zaujímavostí, súvisiacich s práve krúžkovaným operencom. Jeho charakteristický srdečný a nezameniteľný smiech chýba a stále bude chýbať celej mojej rodine.

Peter Kušík

Obr. 4. Bol aktívnym krúžkovateľom a venoval sa aj sokolom myšiariom – od roku 1983 označil 1754 jedincov, prevažne mláďat (foto: archív R. Slobodníka).

Fig. 4. He was an active ringer with a focus also on Kestrels, ringing 1754 individuals – predominantly nestlings in nests – since 1983 (photo by R. Slobodník archive).

Obr. 5. Operencom sa venoval aj na chate neďaleko Prievidze v Strážovských vrchoch. Na snímke s manželkou Alenou, 13.4.2020 (foto: archív R. Slobodníka).

Fig. 5. He also studied birds around his cottage near Prievidza in the Strážovské vrchy Mountains. In the photo, he is pictured with his wife Alena, 13.4.2020 (photo by R. Slobodník archive).

S Vladom sme sa prvýkrát stretli keď on ako prvák nastúpil na fakultu do Košíc a zavítal na internáte do našej izby biológov, vtedy už tretiakov. Chceli sme spoznať nových koňškolákov, preto sme ho pozvali. Hneď sme vedeli, že má „našu krvnú skupinu“. On ale prestúpil do Bratislavy, a tak nové stretnutia s ním prišli až po skončení školy, kde ako jeden z mála misi-onárov ochrany prírody rozdával sa na Ponitří. Svojim pozitívnym postojom k ochrane prírody vytŕčal z davu, preto nie div, že sa stal jedným z aktívnych funkcionárov dobrovolnej ochrany prírody. Spoločné nám boli búdkové programy. Zapojil sa do mapovania bocianov a to už sme boli na jednej lodi. Jeho precízne spracované každoročné prehľady hniezdenia s rozlíšením veľkosti písma jednotlivých kapitol a odstavcov majú dodnes mnohí krúžkovatelia v pamäti. Zasvätil sa po domácky k vedeniu krúžkovacej centrály a pokiaľ nenastúpili nové technológie boril sa s jej agendou rukou písanými prehľadmi. Pamätné sú jeho poštové zásielky krúžkov v krabičkách od syrov. Korešpondenciu s Vladom mám odloženú a ďalšiu už nedostanem...
Je mi to ľúto.

Miroslav Fulín

V roku 1990 som išiel navštíviť dvoch významných ornitológov a krúžkovateľov, ktorí

pracovali v ZOO Bojnice. Jedným z nich bol Vladimír Slobodník. Keď som mu oznámil, že som úspešne absolvoval krúžkovateľské skúšky, tak mi pogrataloval a aj keď bol skôr narodený, po chvíli debaty mi navrhol tykanie a spoločný výlet do terénu. Už tu na mňa zapôsobili jeho vlastnosti skromnosť, priateľskosť a entuziazmus v ochrane prírody. Počas mnohých ornitologických výletov sme spolu zažili množstvo krásnych a pre mňa nezabudnuteľných chvíľ. Natočili sme spolu prvé zábery z hniezdenia orla kriklavého, včelára, či jastraba veľkého. Počas odchyty vtákov do sietí som sa mnohému od neho priučil. Celé tie roky ma zásoboval propagačnými materiálmi o ochrane prírody, brožúrkami a knihami o vtáctve. Počas pochmurnejších dní som sa u neho na návšteve v byte cítil veľmi príjemne a rád som počúval jeho oduševnené vyprávania o ochrane vtákov a ich biotopov. Bol nesmierne dobrý rečník, nie len preto že bol odborník, ale preto že to robil s láskou k prírode a to ovplyvnilo mnoho ľudí. Navždy budem na Teba spomínať, ako na skvelého odborníka, skromného človeka a dobrého kamaráta.

Karol Šotnár

Spomienky na Vlada budú vždy spojené s profesionálnym odborným prístupom zoológa a obrovským nasadením a láskavým jemu vlastným prejavom. Vnímal som ho ako dobrého priateľa s ktorým som sa neraz radil. Nedá mi nespomenúť častú komunikáciu vo veciach krúžkovania ktoré nadovšetko miloval a našťastie motivoval veľa ornitológov vrátane syna Romana. Naposledy sme spolu krúžkovali mláďatá sokola sťahovavého v Trfíči, mám z toho aj fotku, terén s ním bol vždy príjemný veľa sa dalo od neho naučiť. Bol to kamarát na ktorého nemožno zabudnúť, ďakujem, že som mal možnosť ho poznať.

Jozef Chavko

Spoznali sme sa vďaka Tvojmu synovi Romanovi, ktorého si tiež viedol k láske a úcte ku všetkému živému, hlavne k ornitológii. Filmoval som vás ako krúžkujete spevavce pod Vtáčnikom. Spájalo vás oveľa viac, ako len otcovsko-sy-

novský vzťah. To nadšenie pre ornitológiu a prácu s operencami z vás oboch priam sršalo. Rozvešali ste tam cez dvesto búdok. Bol to hospodársky les, v ktorom chýbali staré duté stromy, no aj vďaka tým vašim búdkam to tam priam kypelo životom a vtáčím spevom. Takmer v každej niečo bolo. Muchárikov bieločrých najviac. Občas sme v nich našli aj plchy, ktoré tam zlikvidovali znášku spevavcom. Vždy si ich tam nechal so slovami, že aj oni sem patria. Už vtedy som pochopil, že nie si iba dobrý ornitológ, ale aj skutočný zanietenec pre všetky veci prírodné. Rád som Ťa počúval a učil sa od Teba. Pamätám si, s akou radosťou a vášňou si neskôr išiel okružkovať bociany čierne, ktoré som dohľadal v Tribeči, aj keď si kvôli nim musel prejsť veľa kilometrov. Život nám doprial aj jednu spoločnú prvotinu, keď som našiel svoje prvé hniezdo orlov krikľavých. Tešilo ma, že som ti tam mohol pomáhať pri okružkovaní Tvojho prvého mláďatka orla krikľavého. Pri vtákoch si nezaváhal nikdy. Ani vtedy, keď sokoly sťahovavé zahniezdili v búdke, ktorú sme im dali na strom a prišiel si sa na tú raritu pozrieť. Aj tam sme sa veľa rozprávali a počúvali sme Tvoje odborné rady i úsmevné príbehy z praxe. Tá úprimná ľudskosť, znalosti a zanietenosť s akou si to dával, veľmi zapôsobili aj na moju životnú partnerku Janku, ktorá Ťa odvtedy často spomína. Máme odtiaľ aj spoločnú fotografiu. Sála z nej taká príjemná priateľská a pohodová atmosféra. Ver alebo nie, máme ju položenú u nás doma v kuchyni odvtedy, ako nám ju Roman daroval. Je to fotografia zo spoločného terénu, kde sme všetci šťastní pri svojej práci. Bohužiaľ, tam sme sa videli naposledy. Bolo nám ctou byť Tvojimi priateľmi, poslucháčmi i žiakmi zároveň.

Láďo, orlie pierko s čiernou stuhou sme Ti ako veľkému ornitológovi niesli na poslednú rozlúčku s obrovskou úctou a slzami v očiach. Nikdy nezabudneme, že „vtáky lietajú vysoko“, nezabudneme ani na Teba a vždy Ťa na tom ornitologickom nebi budeme vidieť, ako tam lietaš spolu s nimi ...

Stanislav Kováč

Obr. 6. Azda najväčšou vzácnosťou, ktorá prešla Vladovými rukami bol hybrid penice čiernohlavej a slávikovitej (*Sylvia atricapilla x borin*), ktorá bola odchytená a okružkovaná v obľúbenej migračnej lokalite neďaleko Novák, 1.9.2017 (foto: archív R. Slobodníka).

Fig. 6. Probably the rarest bird Vlado ringed was a hybrid of a Blackcap and a Garden Warbler (*Sylvia atricapilla x borin*), caught at his beloved locality near Nováky (photo by R. Slobodník archive).

Počas prvého stretnutia s Vladkom, na pôde Gymnázia V. B. Nedožerského v Prievidzi, som bola ako účastníčka vznikajúceho envirokrúžku okamžite vystavená stresu z nastupujúcej klimatickej zmeny a jej všetkých dôsledkov. V miestnosti sa nás tlačilo asi 30 študentov. Vďaka autentickému prejavu o kríze nás Vladko mohol, už pri druhom stretnutí, vtesnať do svojho osobného auta. Bolo to v roku 1997 keď nám stojac na trstinovom okraji mokrade v Koši vrelo všetkým potriasol pravicou so slovami: „gratulujem, máte to šťastie vypočúť si prvého chriásteľa túto sezónu!“ A ja som sa tešila, potom aj pri pozorovaní prvého páru žeriavov popolavých bezúspešne pokúšajúcich sa o hniezdenie na Košských mokradiach či pri návštevách Vladka v kancelárii, aby som skonzultovala výsledky diplomovky. Mal so mnou trpezlivosť a čo považujem za najväčšiu česť, je ochota pri pokusoch naštartovať moju krúžkovateľskú činnosť. Ja som to vzdala, ale nie z nedostatku jeho povzbudivých slov a palcov hore. Sympatický prejav a priateľské gestá z neho robili výborného spolupracovníka pri envirovýchovných akciách, kde sme sa časom v tandeme stretali a hodľali v nich pokračovať aj na Vladkovom dôchodku. Som mu veľmi vďačná za profesné nasmerovanie a slová podpory. Nezabudnem.

Táňa Šolomeková

S Vladom som sa osobne zoznámil ako pomerne čerstvý absolvent krúžkovacích skúšok, kedy som ho, ako šéfa centrály, oslovil na chodbe počas prestávky zvolenskej konferencie. Nepamätám si, čo som sa ho potreboval opýtať, ani to čo mi odpovedal, ale dodnes mám v pamäti príjemný pocit z toho krátkeho rozhovoru. Napriek tomu že nás delili desaťročia nie len veku, ale aj životných a profesných skúseností (a on o mne dovtedy iste ani nepočul), správal sa ku mne otvorene a priateľsky – dalo by sa povedať, ako k rovnému. Rovnaký pocit som potom neskôr mal zo všetkých ďalších stretnutí, najmä v čase, kedy som mal to šťastie zúčastniť sa počas viacerých rokov sledovania hniezdenia muchárikov bielokrčných v okolí Kamenca pod Vtáčnikom, kde spolu s Romanom kontrolovali stovky búdok. Roman otváral búdky, diktoval údaje, krúžkoval mláďatá, Vlado väčšinou zapisoval údaje, komentoval a rozprával a ja som počúval a veľa sa smial. Za svoj život som nestretol veľa ľudí, ktorí boli zároveň múdri a skúsení, ale aj príjemní a veselí. Preto som veľmi vďačný, že som sa s ním mohol zoznámiť aj osobne. Bol som na kontrole búdok s Romanom pri Kamenci aj v tomto roku. Bolo tam veľmi dobre, ale nebolo to úplne ono.

Michal Baláž

Začalo to nevinne – na chate vo Chvojnici sme v zime chytili sýkorku a ja som s otáznikom na konci slova zahlásil „montanus“. Asi zlomový bol 13. august 1999, kedy sme v teréne mali niekoľko operených klenotov a už nebolo cesty späť. Na chate sme pivnicu premenili na „búdkovnicu“. Tých pribúdalo a pribúdalo až nestačil jeden karisblok, neskôr ani dva. Postupom času sme trávili v teréne viac a viac času a z počiatkovej „príťažky“ sme začali fungovať ako „partáči“. Z horských potokov, cez plošiny na hniezdach bocianov, mokrade v okrese Komárno v čase, keď ešte netušili, že budú súčasťou CHVÚ. Dropie, ktoré v tom čase poznali všetci ako „túzok farma“. Previedol si ma nie len cez operence, ale aj cez pol Slovenska a naučil oveľa viac ako faunistike. Hovorové názvy druhov, ktoré viem, že už s nikým iným nepoužijem – „plavoun“, „blekkep“, „komuniska“, „čifčaf“,... Za tie roky sa pritrafili aj raritky, kríženca penice čiernehohlavej a slávikovitej doposiaľ skoro nik nevidel a strnádka malá bol tiež krásny zážitok. Akurát toho „flavirostrisa“ si si nechal pre seba. Ranné vstávania, dohovorenia sa bez slov pri stavaní sietí, kontrol búdok, prepisovačiek... No najmä čas na „našich“ mokradiach, kde viem, že si bol ako ryba vo vode. Snažil si sa, aby neostali iba minulosťou, a pokúsil sa, aby bol Tvoj odkaz naplnený.

Niektorí dedí majetky, ja zážitky a nemenil by som. Ďakujem za všetko, verím, že Ti je medzi muchárikmi a „trstošmi“ dobre.

Roman Slobodník

Došlo: 10.12.2024

Online: 30.12.2024